

VIII. Τὰ Αἴτια τῆς Τρομοκρατίας καὶ οἱ Δυνατότητες Ἀναιρέσεώς της

[*Ἴνστιτούτο Ἀμυντικῶν Ἀναλύσεων, Γεωστρατηγική 7 (1/4/2005)*]

A. Οἱ ὁρισμοὶ τῆς τρομοκρατίας

Τὸ φαινόμενο τῆς τρομοκρατίας, ἰδωμένο στὴν γεωγραφική, τὴν πολιτική, τὴν θρησκευτική καὶ τὴν πολιτισμική του διάσταση, τυγχάνει πολλῶν ὁρισμῶν. Καὶ τοῦτο, διότι στὸν ἀντίποδά της, δηλαδή στὴν θεωρία καὶ τὴν πράξη τῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ φαινομένου τῆς τρομοκρατίας καὶ τῶν συνεπειῶν του, ὑπεισέρχεται, ἀναμιφβόλως, ἡ ἔννοια τοῦ Συμφέροντος, ἔθνικοῦ ἢ καὶ ὑπερεθνικοῦ, ἢ ἀντίληψις τοῦ ὁποίου διαφοροποιεῖ, ἐν τέλει, τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἰδίας τῆς ἔννοιας τῆς τρομοκρατίας.

Συμφώνως πρὸς τὸ Γ. Γ. τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν, Κόφη Ἀνάν:

«Τρομοκρατία ἀποτελεῖ ὁποιαδήποτε πράξις ἀποσκοπεῖ τὴν πρόκληση θανάτου ἢ σοβαρᾶς σωματικῆς βλάβης σὲ πολῖτες ἢ μὴ μαχίμους, στοχεύοντας στὸν ἐκφοβισμὸ ἐνὸς πληθυσμοῦ ἢ στὸν ἐξαναγκασμὸ μιᾶς Κυβερνήσεως ἢ ἐνὸς διεθνoῦς Ὁργανισμοῦ νὰ προβεῖ ἢ νὰ ἀποφύγει τὴν ὑλοποίηση μιᾶς συγκεκριμένης πράξεως».¹

Συμφώνως πρὸς τὸ Διακλαδικὸ Ἐπιτελεῖον τῶν ΗΠΑ²:

«Τρομοκρατία εἶναι ἡ παράνομος χρῆσις ἢ ἀπειλὴ χρήσεως δυνάμεως ἢ βίας κατὰ προσώπων ἢ περιουσίας γιὰ τὸν ἐξαναγκασμὸν ἢ τὸν ἐκφοβισμὸν κυβερνήσεων ἢ κοινωνιῶν, συχνὰ γιὰ τὴν ἐπίτευξη πολιτικῶν, θρησκευτικῶν ἢ ἰδεολογικῶν ἐπιδιώξεων».

1. Διάσκεψις Κορυφῆς τῆς Μαδρίτης γιὰ τὴν Δημοκρατία, τὴν Τρομοκρατία καὶ τὴν Ἀσφάλεια, Μάρτιος 2005.

2. JCS Pub 1.02: The unlawful use or threatened use of force or violence against people or property to coerce or intimidate governments or societies, often to achieve political, religious, or ideological objectives.

Συμφώνως πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ:

«Τρομοκρατία εἶναι ἡ προσχεδιασμένη μὲ πολιτικὰ κίνητρα βία, ἡ ὁποία στρέφεται κατὰ στόχων μεταξὺ τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ καὶ ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ ὑπο-ἐθνικὲς ομάδες ἢ μυστικούς πράκτορες καὶ στοχεύει συχνὰ στὸν ἐπηρεασμὸ τοῦ κοινού».

Συμφώνως πρὸς τὸν πρῶην Ὑπουργὸ Ἀμύνης τῶν ΗΠΑ, D. Rumsfeld (16.10.2001):

«Ἡ τρομοκρατία, φυσικά, ἔχει πολλοὺς ὁρισμοὺς καὶ ὑπάρχουν πολλὲς ἀπόψεις ὡς πρὸς τὸ τί ἀκριβῶς σημαίνει. Κατὰ τὴν ἄποψή μου, ἡ σημασία τῆς λέξεως δεικνύει πράξεις, στὶς ὁποῖες ἐμπλέκονται καὶ θανατώνονται ἀθῶοι ἄνθρωποι».

Συμφώνως πρὸς τὸν Ἀραβικὸ Σύνδεσμο³:

«Τρομοκρατία εἶναι κάθε πράξις βίας ἢ ἀπειλὴ βίας, ἡ ὁποία, ἀνεξαρτήτως τῶν αἰτιῶν καὶ τῶν στόχων της, λαμβάνει χώραν γιὰ τὴν πραγμάτωση ἑνὸς ἀτομικοῦ ἢ συλλογικοῦ ἐγκληματικοῦ σχεδίου καὶ ἡ ὁποία ἀποσκοπεῖ νὰ διασπείρει τὸν τρόμο μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἢ νὰ τοὺς φοβίσει, μέσῳ πλήγματος ἢ θέτοντας ἐν κινδύνῳ τὴν ζωὴ τους, τὴν ἐλευθερίαν τους ἢ τὴν ἀσφάλειάν τους, ἢ ἡ ὁποία ἐπιχειρεῖ νὰ καταφέρει πλήγμα στὸ περιβάλλον, σὲ δημόσια λειτουργία, σὲ δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ ἀγαθὰ, ἢ ἀποσκοπεῖ τὴν κατάληψή τους ἢ τὸν σφετερισμὸ τους, ἢ ἀκόμη νὰ θέσει ἐν κινδύνῳ ἐθνικοὺς πόρους».

Συμφώνως πρὸς τὸ τουρκικὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν⁴:

«Ἡ τρομοκρατία μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἀκραία μορφὴ ἐκφράσεως, ἡ ὁποία κατὰ κύριον λόγον ἀντιτίθεται στὶς ἀξίες τῆς δημοκρατίας, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος».

Ἐπιχειρῶντας μία σύνθεση τῶν πολλῶν ὁρισμῶν, καὶ προτοῦ ἀναζητήσομε τὴν συνισταμένη τους, ἐπιχειροῦμε κατωτέρω μίαν νοηματικὴν/σημασιακὴν ὁριοθέτηση τῶν συμβατικῶν προσδιοριστικῶν τοῦ ὅρου:

1. Ὡς πρὸς τὴν ἔννοια τοῦ τρόμου, αὐτὴ προσδιορίζεται ἀπὸ

- ▶ βία (ἀφαίρεσις τῆς ζωῆς, δολοφονία, τραυματισμός, διάφοροι φυσικοὶ κίνδυνοι)
- ▶ ἀπειλὴ γιὰ χρῆση βίας
- ▶ πρόσχημα χρήσεως βίας

3. Ligue des Etats arabes. Convention arabe pour la lutte contre le terrorisme. 22 avril 1998: «Tout acte de violence ou menace de violence, quels qu'en soient les causes et les buts, commis pour mettre en œuvre un projet criminel individuel ou collectif et visant à semer la terreur parmi les gens ou à les effrayer en leur portant atteinte ou en mettant en péril leur vie, leur liberté ou leur sécurité ou à porter atteinte à l'environnement, à l'un des services publics, aux biens publics ou privés, ou à les occuper ou à s'en emparer, ou encore à mettre en danger l'une des ressources nationales.»

4. www.mfa.gov.tr/mfa/foreignpolicy/mainissues/terrorism

- ▶ έμμεσος βία (παράλυσες ηλεκτρικών, επικοινωνιακών, ύδρευτικών κ.ο.κ. δικτύων)
 - ▶ δολιοφθορά (συμπεριλαμβάνεται ή έννοια της δολιοφθοράς με ύπολογιστικά μέσα: φυσική καταστροφή συστημάτων/ύποδομών με χρήση ύπολογιστικών εργαλείων).
2. Ός προς την έννοια της καταστροφής, αυτή αναφέρεται:
- ▶ στην ανθρώπινη ζωή
 - ▶ στην περιουσία
 - ▶ στην πληροφορία (κυβερνο-τρομοκρατία).
3. Ός προς την ήθικη και νομική βάση της, αυτή συνίσταται:
- ▶ στην “μη νομιμοποιούμενη” βία (έννοια που αντιδιαστέλλεται στην έννοια της δράσεως αντιστασιακών ομάδων, “μαχητών της έλευθερίας”, κ.λπ.).
 - ▶ στην χρήση έγκληματικών μέσων
 - ▶ στην παράνομη ή έγκληματική παρείσφρηση στην περιουσία και τα συμφέροντα τρίτων.
4. Ός προς την σχέση της με κρατικές όντότητες, οί τρομοκρατικές όργανώσεις προσδιορίζονται ώς:
- ▶ κρατικές ομάδες (των όποιών τα μέλη ένεργούν για λογαριασμό ένός κράτους)
 - ▶ ομάδες χρηματοδοτούμενες ή άλλως ένθαρρυνόμενες από ένα κράτος
 - ▶ ομάδες εύθυγραμμιζόμενες πολιτικώς με τó κράτος (π.χ. άκροδεξιές όργανώσεις)
 - ▶ άντι-κρατικές ομάδες:
 - τοπικές/που δρούν στο έσωτερικó ένός κράτους
 - ομάδες που ύποστηρίζονται, χρηματοδοτούνται, ένθαρρύνονται ή κατευθύνονται από ένα άλλο κράτος
 - ▶ έγκληματικές ομάδες (ομάδες ώργανωμένου έγκλήματος που σκοπεύουν να επηρεάσουν ένα κράτος)
 - ▶ ομάδες μη σχετιζόμενες με τó κράτος
 - ομάδες με συγκεκριμένη στόχευση άλλες ομάδες (π.χ. την βιομηχανία)
 - ομάδες που δρούν έν παραλληλία (“είσαγομένη σύγκρουσις”: τρομοκράτες κατά μεταναστών).
5. Ός προς την άσυμμετρία της τρομοκρατικής δράσεως, παρατηρούνται τα έξής:
- ▶ σημαντική διαφοροποίηση ισχύος μεταξύ της τρομοκρατικής ομάδος/του τρομοκράτου και του στόχου
 - ▶ οί τρομοκράτες δέν έπιτίθενται κατά μέτωπον και δέν άντιμετωπίζουν τίς ένοπλες δυνάμεις (στοιχείον που διαφοροποιεί την τρομοκρατική δράση από την δράση των άνταρτών)
 - ▶ οί τρομοκράτες στρέφονται κατά “ήπίων στόχων” (“soft targets”).
6. Οί στόχοι της τρομοκρατικής δράσεως χαρακτηρίζονται ώς:
- ▶ ριξοσπαστικής φύσεως, ήτοι με ζητούμενο ριζικές άλλαγές
 - ▶ περιφερειακοί, ήτοι έξυπηρετούντες συγκεκριμένο συμφέρον
 - ▶ άφηρημένοι ή προσηλωσικοί, διεπόμενοι από έσωτερική λογική, π.χ. θρησκευτικοί

- ▶ άλογοι (στερούμενοι έσωτερικής λογικής).
7. Ως πρὸς τὸν χρονικὸν τοὺς προσδιορισμό, ἡ τρομοκρατικὴ δράσις στρέφεται κατὰ
- ▶ ἄμεσων στόχων, ἤτοι πολιτῶν, “ἀμάχων”, “ἄθῶν”
 - ▶ ἔμμεσων στόχων, ποὺ δὲν διατρέχουν οἱ ἴδιοι φυσικὸ κίνδυνο, λόγω τοῦ ὅτι προστατεύονται, εἶναι ἰδιαίτερος σημαντικοὶ ἢ δυσδιάκριτοι:
 - γενικῶς, ἢ πολιτικὴ διοίκησεως μιᾶς χώρας
 - μεγάλος οἰκονομικὸς ὄργανισμὸς ἢ κλάδος τῆς βιομηχανίας ἢ φορεὺς σημαντικοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος
 - ἄτομα ποὺ κατέχουν ἐξουσία.
8. Ως πρὸς τὴν ὀργάνωσή τους, οἱ τρομοκρατικὲς ὀργανώσεις:
- ▶ ἀρθρώνονται σὲ πυρῆνες
 - ▶ συμμετέχουν σὲ ἓνα ὀλιγώτερον ἢ περισσότερον ὀργανωμένο κίνημα
 - ▶ θεωροῦνται ὅτι δροῦν σὲ μισθοφορικὴ βάση γιὰ λογαριασμὸ ὀργανωμένων ὀμάδων (στὴν περίπτωσι μεμονωμένων ἀτόμων).
9. Εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς ἐπικοινωνιακὲς πρακτικὲς τῆς τρομοκρατίας, αὐτὲς ὀρίζονται ὡς
- ▶ προπαγάνδα μέσῳ τῆς πράξεως
 - ποὺ προβάλλει “μηνύματα” γιὰ παραδειγματισμὸ
 - ποὺ στοχεύει στὴν ἀποδοχὴν/κατανόησι τῶν τρομοκρατικῶν ἐνεργειῶν
 - ποὺ ἀποσκοπεῖ τὴν ἀποστολὴ μηνυμάτων σὲ ἄλλες ὀμάδες ἢ συμπαθοῦντες ἢ πρόσωπα ποὺ μπορεῖ νὰ στρατολογηθοῦν στὸ μέλλον
 - ▶ πρακτικὲς ποὺ στοχεύουν στὴν γνωστοποίησι τῶν σκοπῶν στὸ εὐρὺ κοινὸ
 - οὕτως ὥστε τὸ κοινὸ νὰ ἀσκήσει πίεσι στὴν κυβέρνησι
 - οὕτως ὥστε τὸ κοινὸ νὰ ἀλλάξει τὴν στάσι ἢ τὴν συμπεριφορὰν του
 - οὕτως ὥστε νὰ προκληθεῖ μαζικὴ κινητοποίησις.

Συνοψίζοντες, μιὰ περιληπτικὴ θεώρησι τῆς τρομοκρατίας θὰ μπορούσε νὰ καταλήξει στὸν ἑξῆς συνοπτικὸν ὀρισμὸ:

«Ὡς τρομοκρατία ὀρίζεται κάθε πρακτικὴ, συλλογικὴ ἢ μεμονωμένη, διαχρονικὴ ἢ συγχρονικὴ, ἢ ὁποῖα ἐκλαμβάνεται ὅτι στρέφεται κατὰ συμφερόντων ἑνὸς ἔθνοκρατικοῦ δρώντος ἢ ἑνὸς ὑπερεθνικοῦ μορφώματος, κατὰ τὸ πῶς αὐτὰ γίνονται ἀντιληπτὰ ἀπὸ τὸν δρώντα ἢ τὸ μόρφωμα. Ἡ τρομοκρατικὴ πρακτικὴ αὐτὴ ἐκδηλώνεται δευτερογενῶς καὶ ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν ἀνωτέρω συμφερόντων, ἐπὶ τῇ βάσει οἰκονομικῶν ἢ/καὶ πολιτικῶν αἰτίων».

B. Τὰ οἰκονομικὰ καὶ πολιτισμικὰ αἴτια παραγωγῆς τρομοκρατικῆς δράσεως

Τὸ διεθνὲς περιβάλλον εὐρίσκειται σὲ μιὰ διαρκὴ διαδικασίᾳ οἰκονομικῆς καὶ πολιτισμικῆς Ὀλοκλήρωσεως (integration). Ἀπὸ γεωπολιτικὴ, γεω-οἰκονομικὴ καὶ γεω-πολιτισμικὴ ἔποψι, πρόκειται γιὰ κλασικὲς περιπτώσεις ἐπεκτάσεως τῶν ὑφισταμένων ζωνῶν ἐπιρροῆς τῶν Πόλων Διεθοῦς Ἴσχύος, οἱ ὁποῖοι δύνανται

να προβάλλουν τὰ ἀντίστοιχα μεγέθη πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ πολιτισμικῆς ἰσχύος τους πρὸς τὶς γεωγραφικὲς ζῶνες τῶν Ἐθνικῶν Κοινωνικῶν Σχηματισμῶν (Κρατῶν), τὰ ὁποῖα εἶναι δεκτικὰ στὴν ὑποδοχὴ τῶν προβολῶν αὐτῶν.

Στὸ σύγχρονο παγκοσμιοποιούμενο, ἀλλὰ πάντα ἀρκούντως χαοτικὸ διεθνὲς περιβάλλον, ἀποτελεῖ τοῦλάχιστον ἀποσπασματικὴ ἐνέργεια τὸ νὰ ἀνατρέχομε ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον στὸν κλάδο τῶν ὀπλικῶν συστημάτων καὶ ἐξοπλισμῶν, γιὰ νὰ προσδιορίσουμε τὶς ζῶνες ἐπιρροῆς τῶν διεθνῶν πόλων ἰσχύος, ἐντοπίζοντας καὶ προσδιορίζοντας μάλιστα τοὺς Πόλους αὐτοὺς ἀποκλειστικῶς μὲ ἐθνικὰ ἢ —ἀκόμη ἀτυχεστέρα— μὲ *ἐθνικοκεντρικὰ* χαρακτηριστικά. Στὸ πλαίσιο τοῦ περιβάλλοντος αὐτοῦ, ἓνας ἀπὸ τοὺς πλέον βασικοὺς παράγοντας παραγωγῆς ἐστὶν δυσαρέσκεια στὶς λαϊκὲς μᾶζες τῶν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον Ἐθνικῶν Κοινωνικῶν Σχηματισμῶν καὶ ἰδιαίτερα αὐτῶν ποὺ χαρακτηρίζονται γιὰ τὸ χαμηλὸ βαθμὸ οἰκονομικῆς, πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως εἶναι ὁ *Πολιτισμικὸς παράγων*.

Οἱ *πολιτισμικὲς διαφορὲς*, κυρίως, καὶ ἡ βαρῦτης ποὺ ἔχουν στὸ ἐπίπεδο τοῦ *κοινωνικοῦ ἀσυνειδήτου*, δημιουργοῦν τὶς προϋποθέσεις ἐκεῖνες, ποὺ ὀδηγοῦν στὴν τρομοκρατικὴ δράση περισσότερο ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς οἰκονομικοὺς παράγοντες, τοὺς ὁποίους θὰ προέκρινε μιὰ συμβατικὴ μαρξιστικὴ ἀνάλυσις τοῦ φαινομένου τῆς *τρομοκρατίας*.

Καὶ μόνον τὰ παραδείγματα τῆς *βασικῆς καὶ ἰρλανδικῆς* τρομοκρατίας, ποὺ ταλανίζει τόσα χρόνια Μητροπολιτικὰ Κέντρα τοῦ ἀνεπτυγμένου βιομηχανικῶς Δυτικοῦ κόσμου (Ἰσπανία καὶ Β. Ἰρλανδία), ἀποδεικνύουν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές. Στὴν περίπτωσι τῆς βασικῆς τρομοκρατίας, ἔχομε τὴν κλασικὴν περίπτωσι μιᾶς οἰκονομικῶς ἀνθούσης κοινωνίας, ἡ ὁποία καταφεύγει στὴν τρομοκρατία γιὰ καθαρὰ ἰδεοληπτικοὺς λόγους, ποὺ ἀφοροῦν τὸν *ἰσχυρὸ ἐθνικισμὸ τῶν Βάσκων*. Στὴν περίπτωσι τῆς Β. Ἰρλανδίας ἔχομε, ἐπίσης, ἓνα κυρίαρχο ἰδεολογικὸ κίνητρο, —ἐν προκειμένῳ μάλιστα— ἡ ἐθνικιστικὴ ἰδεολογία ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴ, στὸ βαθμὸ ποὺ ἡ δογματικὴ/ὁμολογιακὴ διαφορὰ μεταξὺ ρωμαιοκαθολικῶν Ἰρλανδῶν καὶ Προτεσταντῶν Βρεταννῶν ἀνήχη ἱστορικῶς σὲ κατ' ἐξοχὴν στοιχεῖο τῆς ἐθνικῆς αὐτοσυνειδησίας τῶν πρώτων, (ὅπως ἄλλωστε, καὶ στὴν περίπτωσι τῶν καθολικῶν Πολωνῶν ἔναντι τῶν Προτεσταντῶν Πρώσων ἢ τῶν Πατριαρχικῶν Ἑλληνομακεδόνων ἔναντι τῶν Ἑξαρχικῶν Βουλγαρομακεδόνων κ.λ.π.). Καὶ στὶς δύο αὐτὲς περιπτώσεις, λοιπόν, τὰ *αἷτια τῆς τρομοκρατίας εἶναι πολιτισμικῆς φύσεως* χωρὶς, βεβαίως, τοῦτο νὰ σημαίνει ὅτι ὑποτιμῶνται οἱ κατὰ περίστασι πολιτικὲς καὶ οἰκονομικὲς συνθήκες.

Τὸ ἴδιο θὰ μπορούσαμε νὰ ἰσχυρισθοῦμε γιὰ τὴν περίπτωσι τῆς *ἰσλαμιστικῆς (καὶ ὄχι ἰσλαμικῆς) τρομοκρατίας*. Ἡ κατάληξις «-ιστικῆς» δηλώνει ἰδεοληψία, ἡ ἔστω, *ἰδεολογικῆς μορφῆς* προσήλωσι καθαρῶς πολιτισμικοῦ τύπου. Τὴν διαστροφὴν, δηλαδή, τῆς Θρησκείας πρὸς τὴν Πολιτικὴν καὶ τὴν παραστρατιωτικὴν/τρομοκρατικὴν δράσι. Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἰσλαμιστικὴν τρομοκρατία, ἡ ὁποία σήμερα ἀποτελεῖ καὶ τὸ σημαντικώτερον παράγοντα διεθνοῦς συστημικῆς ἀποσταθεροποιήσεως, πρέπει νὰ τονίσουμε ὅτι συμβάλλει ἐνισχυτικῶς καὶ ἡ θεολογικὴ ἀμφισημία τῆς οὐσίας τῆς ἐν λόγῳ θρησκείας. Σὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ παραπέμψομε στὸν *Γκεχάντ* (τὸν Ἰερὸ Πόλεμο, δηλαδή), ὁ ὁποῖος

επιδέχεται πολλαπλών έρμηνειών. Κάποιοι μουσουλμάνοι θεολόγοι θεωρούν ότι τὸ γκεχάντ ἀναφέρεται σὲ ἓνα τρίπτυχο:

- i) τὸν ψυχικὸ καὶ πνευματικὸ πόλεμο ποὺ διεξάγει ὁ πιστὸς μουσουλμάνος ἐναντίον τῶν παθῶν του,
- ii) τὸν ψυχικὸ καὶ πνευματικὸ πόλεμο ποὺ διεξάγει ὁ πιστὸς μουσουλμάνος ἐναντίον τῆς ἁμαρτωλῆς παρακμῆς τῆς κοινωνίας τῶν Πιστῶν, καὶ
- iii) τὸν ψυχικὸ καὶ πνευματικὸ πόλεμο ποὺ ὀφείλει νὰ διεξάγει ἡ Κοινωνία τῶν Πιστῶν (ὄμα), ἡ ὁποία συνιστᾷ τὸν Οἶκο τοῦ Ἰσλάμ (ντὰρ ἄλ-ισλάμ) ἐναντίον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἀπίστων (ντὰρ ἄλ-χάρμπ), μὲ σκοπὸ τὴν κατίσχυση τοῦ Ἰσλάμ σὲ ὅλον τὸν Πλανήτη⁵.

Πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι γιὰ τὸ Ἰσλάμ δὲν ὑφίσταται ἡ ἔννοια τοῦ ἔθνους-κράτους. Οἱ “πραγματικοὶ” πιστοὶ θεωροῦν ὅτι «τὰ σύνορα τῆς ὄμα, δηλ. τοῦ Ἔθνους τοῦ Ἰσλάμ, ταυτίζονται μὲ τὰ σύνορα τῆς Πίστεως! Κοντολογίης, μὲ τὰ σύνορα τοῦ Πλανήτου, ἂν δεχθοῦμε ὅτι ἡ τελικὴ καὶ ἰδανικὴ περίπτωσις διάδοσεως τοῦ Ἰσλάμ εἶναι ὁλόκληρος ὁ Πλανήτης.

Κάποιοι ἄλλοι, ὅμως, ριζοσπάστες, συνήθως *πρώην μαρξιστὲς καὶ νῦν μουσουλμάνοι* θεολόγοι, θεωροῦν ὅτι ἡ ψυχο-πνευματικὴ διάσταση τοῦ γκεχάντ ἀποτελεῖ μόνον ἓνα μέρος τῶν καθηκόντων τοῦ Πιστοῦ μουσουλμάνου, ἐνῶ τὸ ἄλλο, καὶ κατ’ αὐτοὺς τὸ σημαντικώτερον, εἶναι ἡ ἔνοπλος βία ἐναντίον ὄλων ἐκείνων τῶν «προδοτικῶν κυβερνήσεων τῆς ὄμα», ποὺ ἐγκαταλείπουν τὸ Ἰσλάμ καὶ «παρακμάζουν», ἀκολουθώντας *δυτικὲς πολιτισμικὲς καὶ κοινωνικὲς ἀντιλήψεις ὀργανώσεως τῶν κοινωνιῶν τους*. Ἐπίσης, ὡς «μεγάλο Σατανᾶ», ὁ ὁποῖος ἐκμαυλίζει τὶς κυβερνήσεις αὐτές, θεωροῦν *πρώτιστα τὶς Η.Π.Α. καὶ τὸ Ἰσραὴλ* καὶ ὡς ἐκ τούτου, τὸ κύριο μέρος τῶν αἱματηρῶν δραστηριοτήτων τους στρέφεται ἐναντίον τῶν ἀνωτέρω δύο χωρῶν καὶ τῶν πληθυσμῶν τους⁶.

Γ. Κατηγοριοποιήσις τῶν κινήτρων τῆς τρομοκρατίας

Ἐκτὸς τοῦ καθαρῶς πολιτισμικοῦ ὑποβάθρου, ποὺ ἀναφέρεται σὲ μεταφυσικὲς ἔρμηνειες τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ, τοῦ Δικαίου καὶ τοῦ Ἀδίκου, ἐντοπίζονται καὶ ἄλλες μορφὲς τρομοκρατίας, οἱ ὁποῖες διατηροῦν τὸ κοινὸ μανιχαϊστικὸ στοιχεῖο τῆς διάκρισεως μεταξὺ Καλοῦ καὶ Κακοῦ, ἀλλὰ νομιμοποιοῦν τὸν Λόγο τους μὲ καθαρῶς πολιτικὰ καὶ ἰδεολογικὰ κριτήρια, ἀποφεύγοντας τὶς μεταφυσικὲς ἀναφορές.

1. Πρόκειται γιὰ τὴν *πολιτικο-ἰδεολογικὴ / πολιτικο-οἰκονομικὴ Τρομοκρατία*, ἡ ὁποία συμπεριλαμβάνει τὴν «ἀκροαριστερὰ» καὶ τὴν «ἀκροδεξιὰ» Τρομοκρατία (τὰ εἰσαγωγικὰ ἐπιβεβλημένα ἀφ’ ἧς στιγμῆς γίνεται εὐρέως παραδεκτὸν ἀπὸ τὴν κριτικὴ ἀνάλυση ὅτι οἱ ὅροι «Δεξιὰ» καὶ «Ἀριστερὰ» ἔχουν καταστῆ πλέον, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, παντελῶς ἀκατάλληλοι γιὰ νὰ ὀρίσουν μόνον

5. Σ.Συντ.: Ἀναλυτικῶς ὄρα Κυρ. Θ. Νικολάου-Πατραγᾶ, *Τὸ νομικὸν καθεστὸς τοῦ "ἱεροῦ" πολέμου κατὰ τὸ ἰσλάμ, Παπαζήσης, ἐν Ἀθήναις 2015*

6. *Αὐτόθι*.

τους και άνευ περαιτέρω προσδιορισμών, με την δέουσα ακρίβεια, συνέπεια και περιεκτικότητα, συγκεκριμένες πολιτικές πεποιθήσεις και συμπεριφορές — ή, έστω, έχουν σχετικοποιηθεί αισθητώς). Στην βάση και των δύο αυτών ειδών Τρομοκρατίας υπάρχουν, εξ αντικειμένου, και Πολιτισμικά και Οικονομικά αίτια ως ιδεολογικές αναφορές.

1.1. Στην περίπτωση της «άκροδεξιᾶς» Τρομοκρατίας, υπάρχει ή μεταφυσική του «Εδάφους και του Αίματος», τὸ ιδεολόγημα τῆς «Καθαρότητος τῆς Φυλῆς και τοῦ Αἵματος», ἄρα ὁ Ρατσισμός, πὸν στηρίζεται σημειολογικῶς σὲ ἑνὸς εἶδους ἀνθρωπομορφικὸ γονεϊκὸ ἀναλογισμὸ τῶν μεγεθῶν τῆς «Πατρίδος», τοῦ «Αἵματος» καὶ τῆς «Φυλῆς». Θὰ ἐλέγαμε, δηλαδή, ὅτι ὁ ιδεολογικὸς μηχανισμὸς διακινήσεως τοῦ «άκροδεξιῶν» ιδεολογικο-πολιτικοῦ Λόγου εἶναι πολιτισμικῶς προσηνατολισμένος, ἔστω καὶ ἂν διατηρεῖ τὶς ρίζες του, κυρίως, σὲ οἰκονομικὰ αίτια. Ὁ «μέγας κίνδυνος» προσωποποιεῖται, καὶ στὴν περίπτωση αὐτὴν, στὸν «Ἀμερικανο-Σιωνισμό», ὁ ὁποῖος «δηλητηριάζει καὶ θανατώνει» τὸ «ἐθνικὸ σῶμα». Ἐν ὀλίγοις, τὸ ὄχημα μεταφορᾶς τοῦ ιδεολογήματος τῆς Ἀκροδεξιᾶς Τρομοκρατίας ἐκφράζεται κοινωνικῶς στὴν σφαῖρα τῆς Πολιτισμικῆς Δυσφορίας τῶν ἀντιδρώντων φυσικῶν προσώπων.

1.2. Στην περίπτωση τῆς «άκροαριστερᾶς» Τρομοκρατίας, τὰ αίτια ἐντοπίζονται καὶ πάλιν, κυρίως, σὲ οἰκονομικὴ βάση, μετὰ τὴν εἰδοποιὸ διαφορὰ ὅτι ἡ διατύπωση τοῦ ιδεολογηματικοῦ Λόγου παραμένει οἰκονομικο-κοινωνικοῦ τύπου. Οὔτε, ὅμως, στὴν περίπτωση αὐτὴν ἀπουσιάζει ἡ μεταφυσική. Πρόκειται, κατ' οὐσίαν, γιὰ μία ἐκκοσμιευμένη Μεταφυσική, γιὰ μία Πολιτικὴ Θεολογία, ὅπου τὴν θέση τῶν («άκροδεξιῶν») «φυλετικοκεντρικῶν» δογμάτων λαμβάνουν τὰ ἀντίστοιχα «κοινωνικοκεντρικὰ» («ταξικὰ») δόγματα. Τὸ «ταξικὸ» στοιχεῖο, «ἡ λοῦμπεν μεγαλοαστικὴ τάξις» κ.τ.λ. ἀποτελοῦν ἓνα ἐξαιρετικὰ πολὺπλοκο σύστημα ἀξιών, πὸν μετὰ ἀναλόγους χειρισμοὺς μπορεῖ νὰ ὀδηγήσει στὴν ἀκροτάτη ἐνοπλον βία. Ἐκεῖνο πὸν ἐπιδιώκεται, εἶναι νὰ ἐδραιωθεῖ στοὺς «ἀγωνιστὲς» τὸ αἶσθημα τῆς ἀπολύτου παρακμῆς τῆς «σύγχρονης καπιταλιστικῆς κοινωνίας», «τοῦ ἀμερικανικοῦ Ἱμπεριαλισμοῦ», τοῦ «διεθνοῦς Σιωνισμοῦ» κ.τ.λ.

Στὴν περίπτωση αὐτὴν, τὸ ὄχημα μεταφορᾶς τοῦ ιδεολογήματος τῆς «άκροαριστερᾶς» Τρομοκρατίας ἐκφράζεται κοινωνικῶς στὴν σφαῖρα τῆς οἰκονομικοῦ τύπου δυσφορίας τῶν ἀντιδρώντων φυσικῶν προσώπων.

1.3 Συμπερασματικῶς, ἀναφερόμενοι στὶς δύο ἀνωτέρω περιπτώσεις, μπορούμε νὰ καταλήξουμε στὸ ὅτι:

i) ἡ ρατσιστικὴ μεταφυσικὴ ἀποτελεῖ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς ἀκροδεξιᾶς Τρομοκρατίας

ii) ὅτι καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἀναγνωρίζουμε τὴν σημαντικὴ συμβολὴ τῶν οἰκονομικῶν διαρθρωτικῶν δυσλειτουργιῶν ὡς κυρίαρχον αἰτίον παραγωγῆς τῆς τρομοκρατικῆς πρακτικῆς καὶ

iii) ὅτι ἓνα ἀκόμη στοιχεῖο πὸν μπορούμε νὰ θεωρήσουμε ὡς κοινὸ μεταξὺ τῶν δύο ειδῶν τρομοκρατίας εἶναι: i) ἓνας μεταβατικοῦ τύπου ὑπερεθνικισμὸς τῆς ἀκροαριστερᾶς περιπτώσεως καὶ ii) σὲ μόνιμη βάση ὑπερεθνικισμὸς στὴν ἀκροδεξιὰ περίπτωση. Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται περίεργο καὶ ὅσον καὶ ἂν στὴν περίπτωση

της άκροαριστεράς τρομοκρατίας ό ύπερεθνικισμός καλύπτεται από διεθνιστικό λεξιλόγιο, ή «άξία» του ως στοιχείου «προστασίας των Λαών», νοουμένη έστω και ως μεταβατική φάσις των κοινωνιών, γίνεται άπολύτως άποδεκτή ως κίνητρον βίας.

1.4. Έντοπίζεται άκόμη ένα σημαντικό αίτιο προκλήσεως δημιουργίας ώργανωμένων τρομοκρατικών κινήματων. Πρόκειται για τις στρατιωτικές έπεμβάσεις ίσχυρών Μητροπολιτικών χωρών έναντίον όλοκληρωτικών, άπολυταρχικών και άπολύτως διεφθαρμένων καθεστώτων, τα όποια βασίζονται σε ύπερεθνικιστικές (τριτοκοσμικώς μαρξίζουσες ή μη) ιδεολογίες, είτε είναι θεοκρατικής βάσεως (π.χ. ισλαμικά καθεστώτα με θεοκρατική κυβερνητική δομή). Πρέπει στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι τα ισλαμικά κράτη δέν είναι κατ' ανάγκην θεοκρατικά. Δέν έχουν, δηλαδή, κατ' ανάγκην νομοκανονολόγους και μόνον ως μέλη των Έπουργικών τους Συμβουλίων και δέν άπαιτούν ή διοικήσις του Κράτους να άπορρέει ύποχρεωτικώς από την σαρήα (Έερδον Κορανικόν Νόμον). Το Ιρανικό παράδειγμα της ούαλά'ι'ετ άλ-φακκήχ (Κυβερνήσεως των Νομοκανονολόγων) δέν άπαντá άλλαχού στον Έσλαμικό Κόσμο.

Η συνήθης μορφή διακυβερνήσεως των ισλαμικών κρατών, δηλ. των κρατών με άπόλυτη σχεδόν πλειονοψηφία στην κοινωνία τους του μουσουλμανικού στοιχείου, έχει κοσμική /πολιτική Κυβέρνηση, οι πράξεις, όμως, της όποίας (νομοθεσία, άποφάσεις, κ.τ.λ.) τυγχάνουν της ύποχρεωτικής έγκρίσεως ένδς Νομο-έρμηνευτικού Θεολογικού Συμβουλίου, το όποϊον λειτουργεί παραλλήλως προς την Κυβέρνηση, αλλά δέν άποτελεί μέρος της (π.χ. βαχαμπιτικό καθεστώς της Σ. Άραβίας). Έπίσης, υπάρχουν και ισλαμικά κράτη, όπου οι δυνατότητες των Νομο-έρμηνευτών είναι σημαντικώς περιορισμένες. Οι περιπτώσεις στρατιωτικών έπεμβάσεων σε τέτοιους έθνικο-θρησκευτικούς κοινωνικούς σχηματισμούς δημιουργούν ίσχυρότατες ιδεολογικοπολιτικοκοινωνικές συσπειρώσεις, οι όποιες πολυ συχνά, (όπως συνέβη στην περίπτωση του Έσλαμιστικού Κινήματος), δημιουργούν τρομοκρατικές άπολήξεις με έξαιρετικά επικίνδυνη άνατρεπτική και αίματηράν δράση.

Δ. Θρησκευτική τρομοκρατία: Η περίπτωσης του Έσλαμιστικού Κινήματος⁷

1. Οι κοινωνικές κλίμακες των ισλαμιστικών κινήματων

Η ισλαμιστική Τρομοκρατία, πρωτογενώς, δέν άποτελεί παράγωγο κρατικής κλίμακος, αλλά κοινοτικής. Οι μουσουλμανικές κοινότητες της Μ. Άνατολής, οι εύρισκόμενες πέρα του ήμίσους του αιώνος σε κατάσταση λανθάνο-

7. Βλ. γι' αυτό, Ρέφαατ άλ-Σαήντ, *Η διαπάλη ισλάμ και ισλαμισμού*. Έστορία και ιδεολογία της ισλαμιστικής τρομοκρατίας, εισαγωγή-έπιμέλεια Κυρ. Θ. Νικολάου-Πατραγάς, Παπαζήσης, Άθήναι 2015 και Κυριακός Θ. Νικολάου-Πατραγάς, «Τα αίτια του θρησκευτικού έξτρεμισμού» έν *Άραβική Άνοιξη* (Πρακτικά Έμερίδας 28ης Νοεμβρίου 2013) [Έταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Σχολή Μωραΐτη], Άθήνα 2014, σ.σ. 47-58.

ντος ή κερηρυγμένου έμφυλίου πολέμου μεταξύ των ή έναντίον τών έθνικών τους Κυβερνήσεων, αποτελούν και τις πηγές δημιουργίας τών δύο κλιμάκων ριζοσπαστικών ισλαμιστικών όργανώσεων. Η πρώτη κλίμαξ χαρακτηρίζεται από μεγάλο μέγεθος και έχει απήχηση σε όλόκληρο τόν Έθνικόν Κοινωνικό Σχηματισμό. Παραδείγματα αποτελούν ή Χαμάς και ή Χεζμπολά, αναφορικώς προς την έπιρροή τους στον Παλαιστινιακό ή τόν Λιβανικό πληθυσμό. Η δευτέρα κλίμαξ χαρακτηρίζεται από μικρό μέγεθος και αποτελείται, κυρίως, από σχισματικές παραφυάδες φραξιών και διαφωνούντων. Οί άκραίες τάσεις αποτελούν τόν κύριο χαρακτηριστικό αυτών τών παραφυάδων.

2. Οί δομές τους

Οί όργανώσεις τών δύο άνωτέρω κλιμάκων διαθέτουν πολιτική και στρατιωτική πτυχή με άνάλογες δομές. Η πολιτικο-στρατιωτική πτυχή τών όργανώσεων αυτών είναι εύρειας κλίμακος και είναι εις θέσιν να διατηρεί μεγαλύτερον ποσοστόν άυτονομίας δράσεως έν σχέσει προς τις κρατικές έξουσίες τών χωρών, όπου έχουν την έδρα τους, από εκείνο πού δύνανται να διαθέτουν οί παραφυάδες τους, οί όποιες συντόμως αναγκάζονται να ύποχωρήσουν στις πιέσεις και τις χειραγωγήσεις τών κυβερνήσεων τών χωρών τής περιοχής όπου δρούν και συγκεκριμένως αυτών τής Μ. Άνατολής, τού Λιβάνου τού Σουδάν κ.τ.λ. Οί ομάδες αυτές είναι και οί πλέον επικίνδυνες.

3. Τα κέντρα χειραγώγησης τών σχισματικών τρομοκρατικών όργανώσεων

3.1. Στο σημείο αυτό πρέπει να έντοπίσομε ως πρώτον κέντρο χειραγωγήσεως τις «έθνικης κλίμακος» όργανώσεις, από όπου έχουν άποσχισθεί οί «παραφυάδες» πού μάς ένδιαφέρουν πρώτιστα. Όσον και άν φαίνεται περίεργον, ουδέποτε διακόπτονται οί διάυλοι έπικοινωνίας μεταξύ τών δύο αυτών κλιμάκων όργανώσεων, άνεξαρθήτως τού πόσον έχθρικές έμφανίζονται οί μεταξύ των σχέσεις. Ίδιαιτέρως δέ, σε τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να άναζητούνται παράλληλες διασυνδέσεις.

3.2. Τόν δεύτερο είδος κέντρων χειραγωγήσεως αποτελούν οί Μυστικές Ύπηρεσίες τών χωρών, όπου οί όργανώσεις αυτές έχουν την έδρα τους. Π.χ. για την περίπτωση τής Συρίας μπορούμε να παραθέσομε ένα σύντομο κατάλογο δεκατριών (!) Μυστικών Ύπηρεσιών ή παραστρατιωτικών ομάδων πού έλέγχονται, θεωρητικώς τούλάχιστον, από τόν Πρόεδρο Άσαντ:

- i) Γραφείον Έθνικης Άσφαλείας με άντικείμενο την Άντικατασκοπεία στον Λίβανο και την Συρία
- ii) Ύπηρεσία Γενικών Πληροφοριών
- iii) Πολιτική Άσφάλεια, ή όποία ασχολείται με τις ξένες άντιπροσωπείες και όλα τά κόμματα έκτός τού Μπάαθ
- iv) Ύπηρεσία Πληροφοριών Στρατού Κατοχής τού Λιβάνου
- v) Ύπηρεσία Πληροφοριών Στρατού Ξηράς
- vi) Ύπηρεσία Πληροφοριών Άεροπορίας

- vii) Προεδρικό Συμβούλιο Ασφαλείας, τὸ ὁποῖον καὶ εἶναι τὸ ἀνώτατο καθοδηγητικὸν ὄργανο τῶν ἀνωτέρω ὑπηρεσιῶν
- viii) Δυνάμεις Ἐσωτερικῆς Ασφαλείας
- ix) Εἰδικὲς Δυνάμεις
- x) Ταξιαρχίες Μάχης
- xi) Ταξιαρχίες Ἀμύνης (σημαντικὰ ἀποδυναμωμένες πλέον)
- xii) Κοινότητα τῆς *Mortezza* (θρησκευτικὴ παραστρατιωτικὴ ὀργάνωσις τῶν Ἀλαουηϊτῶν) καὶ
- xiii) Ἐρυθροὶ Ἴππεῖς (ἀλαουηϊτικὴ Πολιτοφυλακὴ τοῦ Λιβάνου).

4. Τὸ ἀνθρώπινο δυναμικὸ τῶν τρομοκρατικῶν ἰσλαμιστικῶν σχισματικῶν παραφυάδων

Τὸ ἀνθρώπινο δυναμικὸ αὐτῶν τῶν σχισματικῶν παραφυάδων ἀντλεῖται ἀπὸ τὶς ἑξῆς τρεῖς πηγές:

A) Ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ μηχανισμὸ τῆς εὐρείας «ἐθνικῆς» κλίμακος ὀργανώσεως. Πρόκειται γὰρ ἄτομα ἰδεολογικῶς συγκεροτημένα, ὄρμα καὶ μὲ πίστη στὸ ἔργο τους, ποὺ ἀνήκουν στὶς τάξεις τῶν βετεράνων τῶν ἐνόπλων περιφερειακῶν συρράξεων.

B) Ἀπὸ μικροὺς πυρῆνες μὲ κοινὴ οἰκογενειακὴ, φυλετικὴ, γεωγραφικὴν ἢ θρησκευτικο-ἰδεολογικὴ βάση ἢ ἀκόμη ἓνα ἀμάλγαμα ὄλων αὐτῶν, σύνηθες γὰρ τὰ ἀνθρωπολογικο-κοινωνικὰ πρότυπα τῆς περιοχῆς τῆς Μ. Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Μάγρεμπ.

Γ) Ἐπίσης, ἀπὸ μεμονωμένα ἄτομα, τὰ ἀποκαλούμενα “Kleenex” στὴν διάλεκτο τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν. Πρόκειται, δηλαδή, γὰρ “ἄτομα μιᾶς χρήσεως”, τὰ ὁποῖα μόλις φέρουν εἰς πέρας μιὰν ἐπιχείρησι, ἐγκαταλείπονται ἢ δολοφονοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐργοδότες τους.

E. Σύγχρονες ἐκδοχὲς τῆς Συμβατικῆς Τρομοκρατίας

1. Ἡ Πυρηνικὴ Τρομοκρατία (*nuclear terrorism*) καὶ ἡ Βιοτρομοκρατία (*Bio-terrorism*) ἀποτελοῦν ἀπλῶς τὶς σύγχρονες ἐκδοχὲς τῆς «συμβατικῆς» τρομοκρατικῆς ἀπειλῆς, ποὺ ἐστιάζονται, ἐπίσης, σὲ πολιτικο-οἰκονομικὰ κίνητρα καὶ αἷτια, καὶ οἱ ὁποῖες δύνανται νὰ ἐπιδράσουν ἄμεσα καὶ καταλυτικῶς —λόγω τῆς δυνητικῆς ἐκτασεως τῶν πληγμάτων— στὸ σύνολο τῆς κοινωνικῆς, πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὀργάνωσεως ἐνὸς κράτους.

2. Ἕνας σχετικὰ πρόσφατος κλάδος τῆς Πολιτικο-οἰκονομικῆς Τρομοκρατίας εἶναι ἡ *Οἰκοτρομοκρατία*, τὰ αἷτια τῆς ὁποίας ἐντοπίζονται στὴν ἀντίδρασις συγκερομένων φυσικῶν προσώπων, ἐναντι τῆς ἐπικαλουμένης καταστροφῆς τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος ἀπὸ τὴν «ἄμετρον ἐκμετάλλευσιν τοῦ κυριάρχου καπιταλιστικοῦ τρόπου παραγωγῆς, ὅπως ἐπιβάλλει τὸ διεθνὲς καὶ διεθνοποιημένο κεφάλαιο» κατὰ τὴν πολιτικὴν φρασεολογία τῶν ὁπαδῶν της. Θὰ μπορούσαμε νὰ θεωρήσουμε ὅτι τὰ αἷτια παραμένουν κατὰ βάσιν τὰ ἴδια μὲ αὐτὰ τῶν προηγουμένων εἰδῶν τρομοκρατίας, ἀπλῶς υἰοθετοῦν ἓνα πιδ «προωθημένο» λεξιλογικὸ περιβλήμα ποὺ ἀπευθύνεται, γὰρ τὴν νομιμοποίησιν τῶν τρομοκρατικῶν

πράξεων, στὰ πλέον εύαισθητοποιημένα κοινωνικά στρώματα, άναφορικώς πρὸς τὰ ζητήματα προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Στόχος εἶναι καὶ πάλιν «τὸ μεγάλο κεφάλαιο» καὶ «οἱ κάτοχοί του». Παρουσιάζει μεγάλο φάσμα σημειολογικῶν ἐργαλείων ποὺ ἀντλοῦνται ἀπὸ τὴν διεθνή Χλωριδικὴ Μυθολογία, τὴν Ἐπιστημονικὴ Φαντασία, τὴ Θεολογία κ.τ.λ.

3. Ἀνάλογος περίπτωσις θὰ μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ καὶ ἡ *Κυβερνο-τρομοκρατία* (*cyber-terrorism*), ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ μὴ εἶναι πάντοτε αἰματηρά, μπορεῖ, ὅμως, νὰ ὀδηγήσει σὲ μεγάλες οικονομικὲς καταστροφές, παραλύοντας ἀκόμη καὶ τὴν λειτουργία μιᾶς ὁλοκλήρου κοινωνίας. Καὶ πάλιν τὰ αἷτια εἶναι μικτά: Οἰκονομικά, πολιτικά καὶ πολιτισμικά. Ὡς παράδειγμα, ἀναφέρω τοὺς φανατικοὺς ἐκείνους θρησκευομένους πάσης φύσεως, οἱ ὁποῖοι ἀντιμετωπίζουν τὴν τεχνολογία τῶν Τηλεματικῶν Δικτύων ἢ τῶν Διεθνῶν ἢ Ἐθνικῶν Βάσεων Δεδομένων ὡς προσπάθεια «σατανικῆς ἐπιβολῆς ἐπάνω στοὺς Λαοὺς», «ποδηγετήσεως τῶν Λαῶν ἀπὸ τὸν ἀμερικανο-σιωνισμό» καὶ φυσικά.. .τὸ συνώνυμό τους «διεθνῆς καὶ διεθνοποιημένο κεφάλαιο».

5'. Μηχανισμοὶ κατανόησεως τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων τῆς τρομοκρατίας καὶ ἀξιολόγησις τῶν μελλοντικῶν κινδύνων

Στὸ ἐπίπεδο τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων τῆς τρομοκρατικῆς πρακτικῆς καὶ δράσεως, θὰ πρέπει, ἐκ τῶν πραγμάτων, νὰ προβοῦμε στὴν γενίκευσή τους, ὑπὸ τὸν ὄρον «συντελεστὲς ἀσταθείας».⁸ Καὶ εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀστάθεια αὐτή, καθὼς καὶ οἱ κρίσεις, ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἀξιολογηθοῦν, ὑπὸ οἰκονομικό, δημογραφικό, κοινωνικό, πολιτικό καὶ διεθνοπολιτικό πρῶσιμα στὸ πλαίσιο τῆς προσπάθειας γιὰ πρόληψη καὶ ἀποτροπή, ἡ ὁποία ἐκ τῶν πραγμάτων ἀφορᾷ καὶ ἐπικεντρῶνεται στὰ γενεσιουργὰ αἷτια τῆς τρομοκρατίας.

Τὴν ἀστάθεια εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν κατανοήσομε μέσῳ τῆς «χαρτογραφίσεως» τῶν δυναμικῶν διεργασιῶν καὶ τῆς ἀξιολογήσεως τοῦ ἰσοζυγίου τοῦ κινδύνου. Ἡ σταθερότης ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ἀποτελεσματικὴ διαχείριση τῶν ἀλλαγῶν καὶ τῶν ἐντάσεων ποὺ παρατηροῦνται καὶ ἐπισυμβαίνουν στὸ ἐσωτερικὸν πεδίου ἐνὸς κρατικοῦ δρῶντος καὶ στὸν διεθνή γεωπολιτικό, γεω-στρατηγικό καὶ γεω-οικονομικό στίβο. Τὸ ἀρνητικὸ ἰσοζύγιο τοῦ κινδύνου, οὐσιαστικῶς ἡ ἀνισορροπία καὶ ἡ ἀσταθὴς διάδρασις μεταξὺ τῶν ἀποσταθεροποιητικῶν παραγόντων, ἀφ' ἑνός, καὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν σταθεροποιητικῶν παραγόντων, ἀφ' ἑτέρου, εἶναι αὐτὸ πού, ἐν τέλει, προκαλεῖ τὴν ἀστάθεια.

1. Τὸ πλαίσιον τῆς ἀσταθείας

Κάθε κράτος ἔχει ἓνα μοναδικὸ «μορφότυπο» γιὰ τοὺς παράγοντες κινδύνου

8. Πβ. σχετικὰ τα: Bassford, M., Mabey, N. (2005). (UK) Prime Minister's Strategy Unit (PMSU) Background Paper "Countries at Risk of Instability: Future Risks of Instability καὶ PMSU (2005). "Investing in Prevention. An International Strategy to Manage Risks of Instability and Improve Crisis Response.

καὶ σταθεροποιήσεως, οἱ ὅποιοι ἀπαιτοῦν συγκεκριμένην ἀνάλυση, μὲ ζητούμενο τὸ «ἰσοζύγιο» τοῦ κινδύνου. Τὸ σύνολον τῶν παραγόντων θὰ πρέπει νὰ ἐξετάζεται ἀπὸ κοινοῦ καὶ συνδυαστικῶς οἱ περίπλοκες διαδράσεις μεταξὺ τῶν παραγόντων ἀδρανοποιοῦν τὰ ἀπλᾶ αἰτιακὰ μοντέλα ἀνάλυσεως. Συνεπῶς, εἶναι μὲν δυνατὴ ἡ πρόβλεψις, μὲ σχετικὴ ἀκρίβεια, τοῦ κινδύνου ἀσταθείας, ἐν τούτοις, ὅμως, ὁ χρονικὸς προσδιορισμὸς καὶ ἡ ἐμφάνισις μιᾶς ἀστάθειας (ἐν προκειμένῳ, τρομοκρατικῆς ἐπιθέσεως ἢ συγκρούσεως) δὲν εἶναι δυνατά, ἀκόμη καὶ ἂν, ἐκ τῶν ὑστέρων, μποροῦμε νὰ ἐντοπίσομε αἰτιακὰς σχέσεις.

2. Οἱ καταλύτες καὶ ἐπιταχυντὲς τῆς ἀσταθείας

Τὸ νέο γεωπολιτικὸ, γεω-οικονομικὸ, γεω-πολιτισμικὸ καί, ἐν τέλει, γεω-στρατηγικὸ περιβάλλον ποῦ διαμορφώνεται μετὰ ἀπὸ τὴν 11^η Σεπτεμβρίου, στρέφει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν διαμορφωτῶν πολιτικῆς, ἐκ τῶν πραγμάτων, στοὺς κατωτέρω «καταλύτες» καὶ «ἐπιταχυντὲς» τῆς ἀσταθείας. Τοῦτοι εἶναι, ἰεραρχικῶς:

- ▶ τὸ ζήτημα τῆς Ἐνέργειας καὶ τῶν ἐνεργειακῶν πόρων
- ▶ ἡ Παγκοσμιοποίησις καὶ οἱ ραγδαῖες ἀλλαγὲς ποῦ ἐπισυμβαίνουν στὸν τεχνολογικὸ τομέα
- ▶ τὸ Παγκόσμιο Δημογραφικὸ Ζήτημα
- ▶ οἱ παγκόσμιες κλιματικὲς ἀλλαγὲς καὶ ἡ ἐξάπλωσις ἐπιδημιῶν καὶ ἀσθενειῶν

2.1. Τὸ ζήτημα τῆς ἐνέργειας

Οἱ παγκόσμιες ἀνάγκες γιὰ ἐνέργεια αὐξάνουν ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέραν. Ἀντιθέτως, ἡ ἐνεργειακὴ παραγωγή, ἡ διάθεσις τῆς ἐνέργειας καὶ οἱ προοπτικὲς μεγεθύνσεως τῆς παγκόσμιας ἐνεργειακῆς παραγωγῆς δὲν παρουσιάζουν ἰσόρροπες τῶν ἀναγκῶν τάσεις. Ἡ ἀναντιστοιχία προσφορᾶς-ζητήσεως ὠθεῖ τὶς τιμὲς τοῦ πετρελαίου σὲ δυσθεώρητα ὑψηλὰ ὁ οικονομικὸς παράγων δὲν ἀναμένεται νὰ βελτιωθεῖ στὸ προβλεπτὸ μέλλον. Ἡ Μ. Ἀνατολὴ παραμένει ὁ κύριος προμηθευτὴς ἐνεργειακῶν πόρων γιὰ σημαντικὰ γεωπολιτικὰ σύμπλοκα (ΕΕ, Κίνα, Ἰνδία, ΝΑ καὶ Α. Ἀσία). Τὸ πρόβλημα ἐστιάζεται στὴν ὑστέρηση τῆς πολιτειακῆς ὀργανώσεως τῶν κρατῶν τῆς περιοχῆς τῆς Μ. Ἀνατολῆς («ἡμι-δημοκρατικὴ», *semi-democratic*), ἡ ὁποία δημιουργεῖ τὴν αὐτο-τροφοδοτούμενη ἀνισορροπία μεταξὺ ἐξουσίας καὶ τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργία προσφόρου ἐδάφους γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ροπῶν πρὸς τὴν τρομοκρατία, ὡς μέσου «ἀντιδράσεως» καὶ «ἀνατροπῆς» τῶν «βεβήλων» καθεστώτων. Παράλληλως, ἡ αὐτονόητος ἀνάγκη στροφῆς τῶν οικονομῶν σὲ ἄλλες μὴ ἥπιες μορφὲς ἐνέργειας, π.χ. τὴν πυρηνικὴν, ἀποτελεῖ ἀπὸ μόνῃ τῆς ἓνα ἐπὶ πλέον παράγοντα ἀστάθειας, καθὼς ἐνισχύει τὸν κίνδυνον ἐκδηλώσεως συμβάντων πυρηνικῆς τρομοκρατίας καὶ οἰκο-τρομοκρατίας.

2.2. Παγκοσμιοποίησις καὶ ἡ ἐπίδρασις τοῦ τεχνολογικοῦ τομέως

Ἡ αὐξανόμενη ὀλοκλήρωσις τῶν ἀγορῶν, τῶν οικονομῶν, τοῦ ἐμπορίου, τῶν πολιτικῶν καὶ τῆς κουλτούρας διαμορφώνει, τοῦλάχιστον γιὰ τὴν ἐπομένῃ 20ετιάν, ἓνα νέο πλαίσιο ἀλληλεξαρτήσεως μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν καὶ ἐθνοτι-

κο-κρατικών δρώντων και τών υπερεθνικών σχηματισμών, πού πλέον υπερβαίνει τὸ παραδοσιακὸ ἀναλυτικὸν πλαίσιον τῆς γεωγραφικῆς ἐγγύτητος. Οἱ ἀναλυτὲς προβλέπουν ὅτι μετὰ ἀπὸ τὴν περίοδον αὐτὴν, τὸ μοντέλο τῆς παγκοσμιοποιήσεως θὰ ἀκολουθήσει γραμμικὴν ἀνάπτυξιν, χαρακτηριζόμενον, ὅμως, ἀπὸ ἠϋξημένα ἐπίπεδα εὐαισθησίας καὶ τρωτότητος, σὲ πλανητικὸ, πλέον, ἐπίπεδο. Ἡ παγκοσμιοποιήσις ἀνοίγει τὶς ἀγορὰς σὲ ὁλόκληρον τὸν κόσμον, διευκολύνει τὸ ἐμπόριον καὶ ἐνθαρρύνει τὶς ἀποδοτικὰς διεργασίαις στὸν δευτερογενῆ καὶ τὸν τριτογενῆ τομέα. Τὸ διεθνὲς ἐμπόριον συμβάλλει σημαντικὰ στὴν μείωσιν τῆς πτωχείας στὶς «ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένους χώρους» (ΛΑΧ). Ἀντιθέτως πρὸς τὴν κοινὴν πεποίθησιν, μὲ βάση στοιχεῖα τοῦ ΟΗΕ, οἱ ΛΑΧ παρουσιάζουν ὑψηλὸ ἐπίπεδο ἐμπορικῆς ὁλοκληρώσεως μὲ τὶς ὑπόλοιπες χώρας τοῦ κόσμου. Ἐπιμερίζοντες τοὺς δείκτες τῆς παγκοσμιοποιητικῆς ὁλοκληρώσεως τῶν ΛΑΧ σὲ γεωγραφικὰς περιοχὰς τοῦ πλανήτου, παρατηροῦμε, ἐν τούτοις, ὅτι ἡ ψαλίδα διευρύνεται γιὰ τὶς περιοχὰς τῆς Μ. Ἀνατολῆς καὶ τῆς Β. Ἀφρικῆς, ἐξαρθρωμένη ἀπὸ τὸν βαθμὸ ἀνταποκρίσεώς τους στὴν παγκοσμιοποίησιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν διασύνδεσίν τους μὲ τὴν ΕΕ.

Ἡ ἐπίπτωσης τῆς περαιτέρω παγκοσμιοποιήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὶς ἀναπτυσσόμενες χώρας συνοψίζεται σὲ τρία (3) μοντέλα:

- ▶ Ἐνσωμάτωσις/ἐνταξίς στὸ παγκόσμιον σύστημα: οἱ χώρες αὐτὲς χαρακτηρίζονται ἀπὸ ὀρθὴ διαχείρισιν στὸ μακροοικονομικὸ ἐπίπεδον καὶ ἀπὸ διαφάνειαν στὴν διαχείρισιν τῶν ἐσόδων τους, ἀπὸ ὀλίγους ἢ καθόλου διαρθρωτικὸς παράγοντες κινδύνου καὶ προσελκύουν Ἄμεσες Ξένες Ἐπενδύσεις
- ▶ Ἀπομόνωσις/ἀποξένωσις ἀπὸ τὸ παγκόσμιον σύστημα: οἱ χώρες αὐτὲς χαρακτηρίζονται ἀπὸ κακὴ ἐπίδοσιν στὸ ἐπίπεδον τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως, μὲ καθόλου ἢ μικρὰ ἀποθεματικά. Οἱ χώρες μὲ κίνδυνον ἀσταθείας εἶναι, ἐν γένει, μὴ ἐλκυστικὰς σὲ Ἄμεσες Ξένες Ἐπενδύσεις, ἐνῶ οἱ περισσότερες χώρες, πού ἐμφανίζονται κίνδυνον ἀσταθείας, ἐμπίπτουν σὲ αὐτὴν τὴν κατηγορίαν.
- ▶ Ἐνσωμάτωσις καὶ ἀποξένωσις ταὐτοχρόνως: οἱ χώρες αὐτὲς χαρακτηρίζονται συχνὰ ἀπὸ Ἄμεσες Ξένες Ἐπενδύσεις, πού συγκεντρώνονται σὲ οἰκονομικὰ κέντρα καὶ ἐξειδικεύονται σὲ ἓνα ἢ δύο παραγωγικοὺς κλάδους. Κατὰ γενικὸ κανόνα, οἱ μὴ ἀστικὰς περιοχὰς ὑποφέρουν ἀπὸ ἔλλειψιν ἐπενδύσεων, ἐνῶ τὶς χώρες αὐτὲς χαρακτηρίζονται μὲγάλους ἀνισότητες μεταξὺ τῶν διαφορετικῶν ομάδων καὶ περιοχῶν.

Ἡ διεύρυνσις τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας θὰ τείνει νὰ λειτουργεῖ ὑπὲρ τῶν χωρῶν μὲ ἰσχυρὸ ἐσωτερικὸ δυναμικὸν καὶ ἐπαρκὲς χρηματοοικονομικὸ περιβάλλον, ἱκανὸ νὰ προσελκύει τὶς ξένες ἐπενδύσεις. Ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰ, οἱ χώρες πού χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἀστάθεια ἢ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ἀστάθειας, συχνὰ δὲν προσελκύουν τοὺς ξένους ἐπενδυτὰς. Οἱ τελευταῖες παραμένουν ἀποσυνδεδεμένους ἀπὸ τὴν παγκόσμιον οἰκονομίαν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν περαιτέρω ἀποξένωσιν τῶν κρατικῶν μορφωμάτων καὶ τῶν ομάδων πού δὲν μποροῦν ἢ ἀρνοῦνται νὰ ἐνταχθοῦν στὸ παγκόσμιον σύστημα. Ἡ ἐλλιπὴς διαχείρισιν τῆς παγκοσμιοποιήσεως, ἐν τέλει, δημιουργεῖ τὸ κατάλληλον πεδίον γιὰ διεύρυνσιν τῶν ἀνισοτήτων, τόσο μεταξὺ ὅσον καὶ στὸ ἐσωτερικῶν τῶν κρατῶν, ἐνισχύοντας τὴν πιθανότητα ἐμφανίσεως φαινομένων διαφθορᾶς καὶ ὠργανωμένων ἐγκλήματος, ἥτοι ἰσχυρῶν ἀποσταθεροποιητικῶν παραγόντων.

Παράλληλως, η τεχνολογία είναι καταλύτης αλλαγών. Διευκολύνει την διασύνδεση λειτουργιών και δραστηριοτήτων στο παγκόσμιο επίπεδο, με θετική επίδραση στα κοινωνικά μορφώματα, αυτά που δύνανται να προσπελάσουν και να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες τηλεματικής και επικοινωνιών. Από την άλλη πλευρά, το τεχνολογικό χάσμα, τόσον μεταξύ των κρατών όσον και στο έσωτερικό τους, συνιστά παράγοντα αστάθειας και διευρύνσεως των ανισοτήτων. Τέλος, η τεχνολογία παρέχει σε έκνομες, μεταξύ αυτών και οι τρομοκρατικές, οργανώσεις νέα μέσα και υλικά για διασύνδεσή τους με το παγκόσμιο οργανωμένο έγκλημα.

2.3. Παγκόσμιο δημογραφικό πρόβλημα

Ο παγκόσμιος πληθυσμός αναμένεται να αυξηθεί κατά 25% στα επόμενα χρόνια, έστιαζόμενος στις αναπτυσσόμενες οικονομίες της Κεντρικής και Ανατολικής Ασίας. Η αύξησης αυτή είναι αυτονόητο ότι θα προκαλέσει σειρά προβλημάτων, που θα ξεκινήσουν από την ανεπάρκεια των κρατικών δομών να δημιουργήσουν νέες, επαρκείς υποδομές (έξασφάλισης δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών, υπηρεσίες υγείας, προμήθεια ποσίμου ύδατος, παροχή θέσεων εργασίας) και θα ένταθούν λόγω των κοινωνικών αποκλεισμών, που δημιουργούνται από την μεγάλη έκταση που θα λάβει η αστικοποίηση και η δημιουργία υπερτροφικών μητροπολιτικών κέντρων (κυρίως στις αναπτυσσόμενες οικονομίες). Οι αποκλεισμοί αυτοί θα εκφραστούν, είτε με την δημιουργία έστιών εντάσεων στο έσωτερικό των μητροπολιτικών κέντρων, αλλά και εκδηλώσεως των εντάσεων αυτών μέσω τρομοκρατικών ενεργειών εναντίον του «ανεπαρκούς κράτους», ή/και με την άθροάν μετανάστευση αξιολόγου εργατικού δυναμικού προς το έξω-τερικό. Με δεδομένη την δυσκολία αντιμετώπισεως «αντάρτικου πόλεων» από τις στρατιωτικές δυνάμεις, τότε εύκόλως συνάγεται ότι οί μεγάλοι μητροπολιτικοί σχηματισμοί μπορούν να προσφέρουν όχι μόνον κατάλληλο καταφύγιο, αλλά και πυρήνα ζυμώσεων των αιτίων οικονομικής-κοινωνικής-πολιτισμικής φύσεως.

2.4 Παγκόσμιες κλιματικές αλλαγές και εξάπλωσις άσθνεσιών

Οί δύο αυτοί καταλύτες/έπιταχυντές παρουσιάζουν έπιπτώσεις στους ίδιους τομείς: οικονομικό, διοικητικό, κοινωνικό και διεθνοπολιτικό. Στον οικονομικό τομέα, έντοπίζομε την βλάβη στην λειτουργία των οικονομιών των κρατών, την ανάγκη διαθέσεως μεγάλων κονδυλίων για την αντιμετώπιση των καταστροφών (υποδομές, υγειονομικές υπηρεσίες) με συνεπακόλουθον αύξηση του έξω-τερικού χρέους.

Στον διοικητικό τομέα, έντοπίζομε την αδυναμία των κρατών να αντιμετωπίσουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις φυσικές ανθρωπογενείς καταστροφές. Στον κοινωνικό τομέα, έντοπίζομε την θραύση της δομής του κοινωνικού ίστου, με επακόλουθον την δημιουργία προσφύρου έδάφους για την ανάπτυξη κοινωνικής δυσαρεσκείας, ή όποία μπορεί να τύχει εκμεταλλεύσεως από το οργανωμένο

έγκλημα και τις τρομοκρατικές ομάδες. Στο διεθνοπολιτικό τομέα, κοινή συνισταμένη των καταστροφών, που προκαλούνται από τις κλιματικές αλλαγές και την εξάπλωση των ασθενειών, είναι η διάχυσις τους στα γειτονικά κράτη και περιοχές, φαινόμενο που δημιουργεί αστάθεια και εντάσεις στις διακρατικές σχέσεις.

Στο επίπεδο των κλιματικών αλλαγών, έντοπιζομε τα προβλήματα της αποδασώσεως, των πλημμυρών, των ξηρασιών και της ερημοποίησης εδαφών. Στις τελευταίες περιοχές, είναι δυνατή η δημιουργία προβλημάτων ασφαλείας εξ αιτίας του περιορισμού του κρατικού ελέγχου, άρα και δυνατή η δημιουργία έστων ώργανωμένου έγκλήματος και τρομοκρατικής δραστηριότητας. Κοινή σημαντική παράμετρος ασταθείας αποτελεί και τὸ γεγονός ότι τὰ κονδύλια τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν ἀνθρωπιστικῆς βοήθειας, στὴν περίπτωση αὐταρχικῶν μὴ δημοκρατικῶν καθεστώτων, καταλήγουν σὲ «λάθος χέρια», μὲ ἀποτέλεσμα τὴν αὐξηση τῆς διαφθορᾶς καί, ὡς ἐκ τούτου, τῆς κοινωνικῆς ἀπαιτήσεως γιὰ καταπολέμησή της. Ἡ ἐλλιπὴς καταπολέμησις ἢ ἡ μὴ καταπολέμησις τῆς διαφθορᾶς μπορεῖ νὰ ἀποτελεσεῖ παράγοντα ασταθείας καὶ ἐκφράσεώς της μέσω τρομοκρατικῆς δράσεως.

Συμπεράσματα

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, γίνεται ἀπολύτως σαφὲς ὅτι ἡ Τρομοκρατία ἀποτελεῖ ἓνα πολὺπλοκο καὶ πολὺπλευρο φαινόμενο καί, ἄρα, πρέπει νὰ ἐξετάζεται ἀναλόγως. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι κάθε τρομοκρατικὸ κίνημα δέον ὅπως μελετᾶται ἐντὸς τοῦ ἰδιαιτέρου οικονομικοῦ, κοινωνικοῦ, πολιτικοῦ, ἱστορικοῦ, πολιτισμικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ του πλαισίου.

Δὲν ὑπάρχει «μία τρομοκρατία», ἀλλὰ «πολλές». Δὲν ὑπάρχει μία καὶ μόνη τρομοκρατικὴ ψυχολογικὴ ταυτότης, ἀλλὰ πολλὲς καὶ διαφορετικὲς. Ἐπὶ τῆς οὐσίας, πρέπει νὰ ἀναφέρομε ὅτι ἡ Τρομοκρατία ἀποτελεῖ τακτικὴ, ἢ ὁποία χρησιμοποιεῖται ἀπὸ πολλὰ εἶδη κοινωνικῶν ὁμάδων καὶ φυσικῶν προσώπων, σὲ πολλὰ καὶ διαφορετικὰ μέρη τοῦ κόσμου ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐπίτευξη πολλῶν καὶ διαφορετικῶν στόχων.

Ἀπὸ τὴν στιγμή, ὅμως, πὸν ἀνελύσαμε τὴν πολυπλοκότητα τῶν αἰτίων τῆς Τρομοκρατίας, γίνεται ἀντιληπτὸν τὸ γεγονός ὅτι τὸ φαινόμενο αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαλειφθεῖ, ἀλλὰ μόνον νὰ περιορισθεῖ. Καὶ πρέπει νὰ περιορισθεῖ.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ διευκρινίσουμε ἓνα ἐξαιρετικὰ συζητημένο ζήτημα: Εἶναι ἡ Τρομοκρατία ἀποκλειστικὸ ἀποτέλεσμα τῆς πενίας τῶν μαζῶν; Πιστεύομε πὼς ὄχι! Πιστεύομε ὅτι μόνη ἢ κοινωνικὴ δυσπραγία ἢ καὶ ἐξαθλίωσις («πτώχεια») δὲν ἀποτελεῖ τὸ κυρίαρχον αἴτιον Τρομοκρατίας.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο πυροδοτεῖ αὐτὴν τὴν αἵματηρὰν ἀλυσιδωτὴ ἀντίδραση, εἶναι ἓνας συνδυασμὸς πτωχείας καὶ ταχέως οικονομικοῦ καὶ τεχνολογικοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ, ἐπιβαλλομένου ἄνωθεν καὶ ἔξωθεν, ἐνίοτε μὲ κοινωνικῶς ἀμείλικτο καὶ πολιτισμικῶς ἀσύγνωστον τρόπον. Ἡ σύγκρουσις αὐτὴ ὀδηγεῖ μεγάλες κοινωνικὲς μᾶζες στὴν οικονομικὴ περιθωριοποίηση, τὸν τεχνολογικὸν ἀναλφαβητισμὸ, τὴν πολιτισμικὴ ἀλλοτρίωσις καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀπομόνωση. Ὀλόκληρος ἢ προαναφερθεῖσα ἄλυσις ἐπιπτώσεων ἐπιφέρει ἰσχυροὺς κλονισμοὺς στὸ κοινωνικὸ ἀσυνείδητο καί, μὲ τὴν παρουσία προσώπων

δεδομένης ψυχολογικής άσταθείας προσώπων, εύκόλως μπορούμε να βρεθούμε ενώπιον σχηματισμών ομάδων ατόμων, τὰ όποία είναι έτοιμα να θυσιασθούν, έχοντας χάσει κάθε πιθανότητα να επανενταχθούν στο κοινωνικό πλαίσιο, τὸ όποιο, εκ τών πραγμάτων, δέν μπορούν να αντιληφθούν και να παρακολουθήσουν.

Φυσικά, ή ήγέτις έλιτ τών τρομοκρατικών ομάδων, ή όποία πολλάκις ανήκει σε πολύ ύψηλά μορφωτικά και κοινωνικά στρώματα, ύπάρχει διαφεύγουσα από τὸ παραπάνω πρότυπο. Τὰ αίτια στρατολογήσεως αὐτῶν τών ατόμων στα άνα τήν ύψηλιον τρομοκρατικά κινήματα είναι κυρίως ιδεολογικο-θρησκευτικά με έντονον άνάμιξη ιδιαιτέρων στοιχείων τής προσωπικότητός τους.

Η βαθμιαία άνάπτυξις με ρυθμούς, οί όποιοι είναι κοινωνικώς άποδεκτοί και «άπορροφήσιμοι», άποτελει ένα άπό τὰ καλλίτερα αντίδοτα στην Τρομοκρατία, όταν αὐτή όφείλεται σε καθαρῶς ένδογενή, άπό συστημική έποψη, αίτια. Καί όταν όμιλοῦμε περὶ κοινωνικῶς άποδεκτῶν ρυθμῶν, άναφερόμεθα πρώτιστα και κυρίως στα ιδιαίτερα πολιτισμολογικά χαρακτηριστικά κάθε ύπό άνάπτυξιν κοινωνίας.

Υπάρχει, βεβαίως, και ή έξαγωγή Τρομοκρατίας, ή όποία γίνεται με στόχο άνατρεπτικές δραστηριότητες στα έδάφη άλλων κρατῶν και έντάσσεται στο πλαίσιο γεωστρατηγικών ενεργειών διαφόρων αντιπάλων μεταξὺ τών έθνικῶν, κοινοτικῶν ή έθνοτικο-κρατικῶν δρώντων. Καί στίς περιπτώσεις αὐτές, ή διαφύλαξις τοῦ σταθεροῦ, και εύπέπτου κοινωνικῶς, ρυθμοῦ άναπτύξεως ποῦ δέν έπιτρέπει τήν δημιουργία έντόνων κοινωνικῶν χασμάτων άλλὰ οὔτε και τήν άνάπτυξη «πολιτισμικής δυσφορίας» άπό τὰ μέλη τών άνωτέρω έθνοτικῶν (ethnic) ή έθνοτικο-κρατικῶν δρώντων (multiethnic state-factors), έν συνδυασμῶ πρὸς μίαν γενικωτέραν πολιτική έθνικῆς άσφαλείας έναντι τών «άσυμμέτρων άπειλῶν είσαγωγῆς», (π.χ. έξαγωγή ισλαμιστικής τρομοκρατίας άπό ένα κράτος-παραγωγὸ τρομοκρατίας πρὸς άλλα ισλαμικά κράτη), μπορεί να περιορίσει σημαντικῶς, έως καθοριστικῶς, παρομοίους κινδύνους.

Πρέπει, βεβαίως, να καταστήσουμε σαφές ότι οὐδεμία θρησκεία χαρακτηρίζεται άπό κάποια ένδογενή κλίση πρὸς τήν τρομοκρατία. Είναι, όμως, άπολύτως σαφές, ότι όλες οί θρησκείες λόγω τής μεταφυσικής των στοχεύσεως και τής επικεντρώσεως στο θυμικὸ τών πιστῶν, μπορούν να προσφέρουν, με τήν κατάλληλο διαστροφή τους, τὸ καλλίτερο ύπόβαθρο στην τρομοκρατική δραστηριότητα. Καί μάλιστα, μπορούν να καταστήσουν τήν δραστηριότητα αὐτήν περισσότερο άμείλικτη και άσυγκράτητη.

Για τήν εκπόνηση τής πρώτης μορφῆς τοῦ άνωτέρω άρθρου συνειργάσθησαν, στο επίπεδο συλλογῆς στοιχείων, οί:

- 1) Λέκτορας Ίωάννης Ε. Σαριδάκης, Συντονιστής Τομέως Έθνικῆς Άσφαλείας/ Έθνικοῦ Άμυντικοῦ Δόγματος
- 2) Λέκτωρ Γεώργιος Β. Μιχαλακόπουλος, Συντονιστής Τομέως Άνατολικῆς Μεσογειού.